

SEE-GL
SKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS

Co-funded by
the European Union

ZELENI TRANSPORT POBOLJŠAVA

moje poslovne mogućnosti

SADRŽAJ

PREDGOVOR	3
IMPRESUM	5
O SEE-GL PROJEKTU	8
KAKO KORISTITI OVAJ VODIČ	10
DIO I — POSAO SE MIJENJA	13
1. Posao se mijenja — brzo	14
2. Zeleni transport i ESG, jednostavnim riječima	15
3. Šta se mijenja na tržištu rada	16
DIO II — ESG VJEŠTINE, RAZRAĐENO	18
4.1 Ekološke vještine	19
4.2 Društvene vještine	20
4.3 Upravljačke vještine	21
4.4 Vještine ESG izvještavanja	22
DIO III — ESG U SVAKODNEVNOM RADU	23
6. Zašto je ovo važno za sigurnost vašeg radnog mjesta	25
7. Prvi praktični korak	27
RJEČNIK	30
RESURSI I ALATI	31
REFERENCE	32

PREDGOVOR

SEE-GLSKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS**ZELENI TRANSPORT
POBOLJŠAVA MOJE
POSLOVNE
MOGUĆNOSTI**

PREDGOVOR

Ova publikacija razvijena je u okviru SEE-GL projekta kao rezultat „Zeleni transport poboljšava moje poslovne mogućnosti“. Njen cilj je da pokaže kako zeleni transport, ESG vještine i održive logističke prakse mogu unaprijediti mogućnosti zapošljavanja, sigurnost radnog mjesta i profesionalni razvoj zaposlenih i polaznika u sektoru transporta i logistike.

ESG — ekološki, društveni i upravljački aspekti poslovanja — više nije tema rezervisana samo za upravne odbore. Danas je prisutan u distributivnim centrima, skladištima i kabinama vozila. Kompanije sada moraju dokazivati podatke o emisijama, evidenciju o bezbjednosti i usklađenost sa propisima kako bi zadržale klijente, ugovore i pristup finansiranju. Ova promjena utiče na to koje vještine poslodavci cijene i šta zaposlenog čini nezamjenljivim.

Ovaj vodič prevodi širi okvir Evropske unije (Zeleni dogovor, Strategija mobilnosti, CSRD) u konkretne vještine primjenjive na radnom mjestu. Namijenjen je da se pročita, a zatim koristi kao praktičan priručnik na radnom stolu, telefonu ili u fascikli za obuku. Pitanje koje svaki zaposleni prije ili kasnije postavi jeste: „Da li ću i za pet godina biti potreban na ovom poslu i šta bi trebalo da učim već sada?“ Poglavlja koja slijede nude odgovor na to pitanje.

IMPRESUM

SEE-GLSKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS**ZELENI TRANSPORT
POBOLJŠAVA MOJE
POSLOVNE
MOGUĆNOSTI**

IMPRESUM

Podaci o publikaciji / Podaci o publikaciji i zaslugama za SEE-GL projektni rezultat D5.5.

Naziv publikacije	Zeleni transport poboljšava moje poslovne mogućnosti
Podnaslov	Praktični vodič za ESG vještine, sigurnost radnog mjesta i razvoj karijere u transportu i logistici
Projekat	SEE-GL – Unapređenje vještina i zapošljavanja u zelenoj logistici
Program	Erasmus+ Izgradnja kapaciteta u oblasti stručnog obrazovanja i obuke (ERASMUS-EDU-2024-CB-VET)
Trajanje projekta	1. januara 2025. – 31. decembra 2026. godine (24 mjeseca)
Rezultat	D5.5 – Publikacija: Zeleni transport poboljšava moje poslovne mogućnosti
Radni paket	WP5 – Diseminacija i uspostavljanje regionalnih obrazovnih centara za ESG u transportu i logistici
Vodeći korisnik za D5.5	Z&S Global (ZSG), Crna Gora
Urednička koordinacija	Pannonia Consulting d.o.o., Hrvatska (su-vodilac WP5)
Koordinator projekta	Pučko otvoreno učilište Auto moto centar Nova Gradiška (POU AMC NG), Hrvatska
Godina objavljivanja	2026
Jezik ovog izdanja	Crnogorski
Veb-sajt projekta	https://esg-logistic.eu

SEE-GLSKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS**ZELENI TRANSPORT
POBOLJŠAVA MOJE
POSLOVNE
MOGUĆNOSTI**

KONZORCIJUM

Organizacija	Država	Uloga
Pučko otvoreno učilište Auto moto centar Nova Gradiška (POU AMC NG)	Hrvatska	Koordinator
Fakultet za transport i logistiku (FTL/NOA)	Slovenija	Partner
Univerzitetski koledž CEPS – Centar za poslovne studije Kiseljak	Bosna i Hercegovina	Partner
Tempulli College	Kosovo	Partner
Pannonia Consulting d.o.o.	Hrvatska	Partner
Z&S Global (ZSG)	Crna Gora	Partner

Finansiranje i odricanje od odgovornosti

Sufinansira Evropska unija. Izneseni stavovi i mišljenja pripadaju isključivo autorima i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Otvoreni pristup i ponovno korišćenje

Ova publikacija objavljena je pod otvorenom licencom. Može se preuzimati, dijeliti i prilagođavati za potrebe obrazovanja, obuke i kreiranja politika, pod uslovom da je izvor jasno naveden i da je finansijska podrška Evropske unije odgovarajuće priznata.

Publikacija je dostupna putem SEE-GL veb-sajta na adresi esg-logistic.eu i preko Erasmus+ Platforme za rezultate projekata.

O SEE-GL PROJEKATA

SEE-GLSKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS**ZELENI TRANSPORT
POBOLJŠAVA MOJE
POSLOVNE
MOGUĆNOSTI**

O SEE-GL projektu

SEE-GL – Unapređenje vještina i zapošljavanja u zelenoj logistici – je 24-mjesečni Erasmus+ projekat izgradnje kapaciteta u oblasti stručnog obrazovanja i obuke, koji traje od 1. januara 2025. do 31. decembra 2026. godine. Konzorcijum okuplja šest organizacija iz pet zemalja: Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Kosova i Crne Gore.

Projekat se bavi problemom u regionu koji mnogi više ne mogu odlagati: sektor transporta i logistike se brzo dekarbonizuje i digitalizuje, dok stručno obrazovanje i obuka na Zapadnom Balkanu još uvijek ne pripremaju zaposlene koji mogu pratiti taj tempo.

Odgovor SEE-GL projekta čini jedinstveni kurikulum stručnog obrazovanja i obuke za novo zanimanje – ESG specijalista u transportnoj logistici – zajedno sa platformom za e-učenje, mrežom regionalnih ESG obrazovnih centara i nizom javnih rezultata koji prevode ESG, CSRD i politike mobilnosti EU u konkretne vještine primjenjive na radnom mjestu. Kurikulum je namjenski postavljen ispod nivoa EQF 7, kako bi zaposleni sa srednjoškolskim kvalifikacijama mogli da uđu u oblast ili se prekvalifikuju bez potrebe da prvo završe visoko obrazovanje.

Specifični ciljevi

- SO1 – Opremiti pružaoce stručnog obrazovanja i obuke savremenim nastavnim materijalima i metodologijama usklađenim sa EQF-om, sa praktičnim fokusom na ESG principe u transportnoj logistici.
- SO2 – Obučiti nastavnike i trenere u oblasti stručnog obrazovanja i obuke širom Zapadnog Balkana kroz radionice i aktivnosti mobilnosti, uz najmanje jednu aktivnost mobilnosti posvećenu ESG praksama.
- SO3 – Razviti i pilotirati kurikulum stručnog obrazovanja i obuke za novo zanimanje ESG specijalista u transportnoj logistici, usklađen sa savremenim zahtjevima tržišta rada.
- SO4 – Izgraditi digitalnu platformu za učenje i prateće materijale koji dopunjuju pet regionalnih ESG obrazovnih centara i dopiru do polaznika bez obzira na lokaciju.

Gdje se ova publikacija uklapa

Ova publikacija je projektni rezultat D5.5 – Publikacija: Zeleni transport poboljšava moje poslovne mogućnosti. Vodi je Z&S Global (Crna Gora) u okviru WP5 i javno se distribuira putem veb-sajta projekta, partnerskih kanala i Erasmus+ Platforme za rezultate projekata. Publikacija direktno doprinosi cilju SO1 – pružanjem nastavnog materijala spremnog za upotrebu o ESG-u, koji pružaoци stručnog obrazovanja i obuke mogu uključiti u svoje programe – i cilju SO3, jer polaznicima i zaposlenima daje jasan i pristupačan uvod u kompetencije koje se očekuju od ESG specijaliste u transportnoj logistici.

KAKO KORISTITI OVAJ VODIČ

KAKO KORISTITI OVAJ VODIČ

Ovaj vodič je napisan za odrasle zaposlene, polaznike stručnog obrazovanja i obuke, trenere i poslodavce u sektoru transporta i logistike. Ovo nije propis, udžbenik niti korporativni ESG izvještaj. Ovo je radni dokument, namijenjen da se jednom pročita, a zatim čuva na radnom stolu, telefonu ili u fascikli za obuku.

Postoje četiri uobičajena načina korišćenja ovog vodiča u praksi:

- **Samostalno učenje** – vozač, dispečer ili skladišni radnik čita vodič samostalno kako bi razumio kako ESG utiče na njegov posao.
- **Materijal za obuku** – trener u stručnom obrazovanju i obuci štampa ili dijeli relevantna poglavlja kao osnovu za čas o zelenoj logistici, eko-vožnji, usklađenosti ili lancima snabdijevanja.
- **Alat za diskusiju na radnom mjestu** – vođa tima koristi praktične primjere kako bi otvorio razgovor o tome šta kompanija već radi dobro i šta bi se moglo unaprijediti.
- **Materijal za uvođenje u posao** – HR uključuje vodič u paket za uvođenje novih zaposlenih kako bi od prvog dana razumjeli ESG kontekst.

Ovaj vodič ne zamjenjuje interne procedure kompanije, pravne savjete niti formalnu ESG obuku. Njegova svrha je da izgradi osnovnu ESG pismenost i poveže je sa zapošljivošću, odnosno sa pitanjem koje svaki zaposleni prije ili kasnije postavi: Da li ću i za pet godina biti potreban na ovom poslu i šta bi trebalo da učim sada?

ISHODI UČENJA

Nakon rada sa ovim vodičem, čitalac bi trebalo da može da:

- objasni šta ESG znači u transportu i logistici jednostavnim jezikom;
- identifikuje ekološke, društvene i upravljačke primjere u sopstvenoj radnoj ulozi;
- prepozna kako pravila EU o održivosti – uključujući Evropski zeleni dogovor, Strategiju mobilnosti EU i CSRD – utiču na logističke kompanije i lance snabdijevanja;
- opiše osnovne ESG podatke koji se koriste u sektoru: potrošnju goriva, kilometražu, incidente, sate obuke, evidenciju usklađenosti;
- identifikuje najmanje jednu praktičnu aktivnost koja unapređuje ESG učinak u svakodnevnom radu;
- objasni kako ESG vještine podržavaju sigurnost radnog mjesta, zapošljivost i napredovanje u karijeri u transportu i logistici.

KOME JE OVAJ VODIČ NAMIJENJEN

Ciljna grupa	Glavna potreba	Kako ovaj vodič pomaže
Vozači	Eko-vožnja, bezbjednost, pravila o odmoru, podaci o gorivu i emisijama	Povezuje svakodnevno ponašanje u vožnji sa zapošljivošću, bezbjednošću i usklađenošću
Skladišni radnici	Otpad, potrošnja energije, izvještavanje o bezbjednosti, rukovanje materijalima	Prikazuje ESG aktivnosti u skladišnom i terminalskom okruženju
Dispečeri i planeri	Rute, rasporedi, gorivo, komunikacija sa klijentima	Povezuje odluke u planiranju sa ESG učinkom i operativnom pouzdanošću
Administrativno i carinsko osoblje	Dokumentacija, evidencije, revizorski tragovi, usklađenost	Predstavlja upravljanje kao vještinu koja doprinosi sigurnosti radnog mjesta
Menadžeri i treneri	ESG svijest, unapređenje vještina, primjena	Pružuje terminologiju, primjere i pitanja za diskusiju

POVEZANOST SA PRIORITETIMA EU

Ovaj vodič podržava prioritete EU u oblasti zelene tranzicije, vještina, zapošljivosti, modernizacije stručnog obrazovanja i obuke i održivog teretnog transporta. Povezuje širi okvir politika — Evropski zeleni dogovor, Strategiju održive i pametne mobilnosti, Direktivu o korporativnom izvještavanju o održivosti i Evropsku godinu vještina — sa praktičnim vještinama na radnom mjestu. Takođe doprinosi SEE-GL projektu tako što ove dokumente na nivou EU prevodi u nešto što vozač, skladišni radnik ili dispečer zaista može koristiti u ponedjeljak ujutru.

**DIO I — POSAO SE
MIJENJA**

1. Posao se mijenja - brzo

Transport i logistika u Evropi jedan su od sektora koji su najviše izloženi zelenoj i digitalnoj tranziciji. Ovaj sektor doprinosi sa oko 5% BDP-a EU i zapošljava više od 10 miliona ljudi širom kontinenta. Istovremeno proizvodi otprilike četvrtinu svih emisija gasova sa efektom staklene bašte u EU, pri čemu su samo teška i srednja komercijalna vozila odgovorna za oko 5% ukupnih emisija EU, iako čine znatno manji udio vozila na putevima.

Ta jednostavna činjenica objašnjava zašto se gotovo svaka važnija politika EU u posljednjih pet godina na neki način odnosi na ovaj sektor. Evropski zeleni dogovor postavio je širi cilj klimatske neutralnosti do 2050. godine. Strategija održive i pametne mobilnosti EU pretočila je taj cilj u konkretne prekretnice za transport: najmanje 30 miliona automobila sa nultom emisijom i 80.000 kamiona sa nultom emisijom na putevima do 2030. godine, prevoz željeznicom velikih brzina utrostručen do 2030. godine, udvostručen teretni željeznički transport do 2050. godine i smanjenje emisija iz transporta za 90% do sredine vijeka.

Nijedna od ovih prekretnica nije apstraktan cilj za izvršnog direktora u Briselu. Svaka od njih pojavljuje se u svakodnevnom radu nekoga u ovom sektoru — vozača koji mora naučiti da upravlja električnim vozilom, dispečera koji mora planirati u skladu sa novim zonama niskih emisija, skladišnog radnika koji mora razvrstavati tokove otpada koji prije deset godina nijesu postojali, zaposlenog u službi za korisnike koji mora rukovati digitalnom dokumentacijom koja je nekada bila na papiru. Sektor se ne mijenja odjednom; od ljudi se svakodnevno traži da se mijenjaju.

Istovremeno, radna snaga koja pokreće logistiku na Zapadnom Balkanu i drugdje u Evropi stari. Mlađi radnici ulaze u sektor sporije nego što stariji radnici iz njega izlaze. Industrijski izvještaji procjenjuju da samo oko 8% mladih uzrasta od 11 do 20 godina logistiku vidi kao privlačnu karijeru, a teškoće sa zapošljavanjem u EU pokazuju strukturni nedostatak vozača koji raste više od decenije. Zato pitanje vještina nije samo pitanje zelenih kompetencija — već pitanje da li sektor uopšte može zadržati dovoljno radne snage.

Ovaj vodič se fokusira na ono što pojedinačni zaposleni može uraditi u vezi sa oba problema odjednom. ESG pismenost — razumijevanje ekoloških, društvenih i upravljačkih dimenzija posla — jedna je od rijetkih stvari koja istovremeno povećava vrijednost zaposlenog za trenutnog poslodavca, otvara vrata kod novih poslodavaca i čini sektor održivim. Sljedeća poglavlja objašnjavaju zašto.

2. Zeleni transport i ESG, jednostavnim riječima

Zeleni transport

Zeleni transport znači prevoz robe i ljudi uz manji uticaj na životnu sredinu. U logistici to obično znači smanjenje potrošnje goriva, bolje planiranje ruta, korišćenje čistijih vozila gdje je to moguće, štednju energije, poboljšanje efikasnosti skladišta, smanjenje otpada i mjerenje emisija. Riječ „zeleno“ se u ovom vodiču ponekad koristi slobodnije; koristi se u operativnom smislu — ono što kompanija zaista radi, a ne ono što piše u brošuri.

ESG

ESG označava ekološke, društvene i upravljačke aspekte poslovanja. To je okvir koji investitori, regulatori i veliki klijenti koriste da procijene da li kompanija dobro upravlja sobom i odgovorno postupa sa rizicima. Za logističku kompaniju ova tri slova okvirno znače sljedeće:

- Ekološki aspekt — kako kompanija smanjuje štetu po životnu sredinu. U logistici to obuhvata emisije CO₂, potrošnju goriva, otpad, potrošnju energije, ambalažu i zagađenje.
- Društveni aspekt — kako se kompanija odnosi prema zaposlenima i zajednicama na koje utiče. Bezbjednost vozača, radno vrijeme i periodi odmora, pravičan tretman, obuka, bezbjednost u skladištu, buka i bezbjednost u saobraćaju dio su društvenog aspekta.
- Upravljački aspekt — kako se kompanijom upravlja i kako se kontroliše. To uključuje usklađenost, carinsku dokumentaciju, jasne odgovornosti, etičko ponašanje, antikorupcijska pravila, revizije i pouzdane ESG podatke.

ESG se ponekad predstavlja kao apstraktan koncept za investitore. U praksi, u logističkoj kompaniji, ESG je samo zbir odluka koje se svakog dana donose na putu, u skladištu i u kancelariji. Vozač koji poštuje principe eko-vožnje doprinosi ekološkom aspektu. Dispečer koji pravi razumne rasporede kako bi vozači mogli da iskoriste periode odmora doprinosi društvenom aspektu. Carinski službenik koji tačno dokumentuje pošiljke doprinosi upravljačkom aspektu.

ESG u regulatornom kontekstu EU

Do nedavno je ESG uglavnom bio dobrovoljni alat za upravljanje. To se promijenilo. Direktiva o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD) zahtijeva od velikih kompanija u EU da izvještavaju o ekološkom, društvenom i upravljačkom učinku u skladu sa Evropskim standardima izvještavanja o održivosti (ESRS). Okvir je zatim preoblikovan kroz Omnibus paket pojednostavljenja, dogovoren na nivou EU tokom 2025. godine, kojim su podignuti pragovi veličine i pomjereni rokovi izvještavanja: širi pravac kretanja – obavezno objavljivanje podataka o održivosti za velike kompanije – ostaje na snazi, ali se mali i srednji dobavljači sada eksplicitno štite od zahtjeva za podacima koji prevazilaze dobrovoljne standarde za MSP.

Za logističku kompaniju praktični efekat ostaje nepromijenjen u jednom važnom pogledu: ako veliki klijent mora da izvještava prema CSRD-u, i dalje će mu biti potrebne određene informacije o održivosti od njegovih prevoznih partnera. Logističkoj kompaniji koja ne može da obezbijedi osnovne podatke o emisijama, evidenciju o bezbjednosti ili dokumentaciju o usklađenosti biće teže da dobije ili zadrži velike ugovore, bez obzira na to kako se tačni pragovi izvještavanja budu mijenjali. Fokus EU taksonomije na održivo finansiranje ima sličan efekat na finansiranje – kreditne linije, javne tendere i mogućnosti finansirane iz EU sve češće zahtijevaju određeni oblik dokaza o održivosti.

Ukratko: ESG usklađenost se pomjerila iz upravnog odbora u distributivni centar, skladište i kabinu vozača. Zaposleni koji razumiju ESG nijesu samo zapošljiviji – oni pomažu svojim kompanijama da ostanu konkurentne.

Tri konkretna primjera

- **Ekološki aspekt.** Vozač koji primjenjuje tehnike eko-vožnje obično može smanjiti potrošnju goriva za 10% do 20%, uz slična smanjenja emisija CO₂. Na jednom dugolinijskom kamionu koji godišnje pređe 120.000 km, čak i ušteda od 10% znači oko 9 tona izbjegnutih emisija CO₂ i nekoliko hiljada eura uštede na gorivu.
- **Društveni aspekt.** Skladišni tim koji poštuje bezbjednosne procedure i prijavljuje situacije koje su gotovo dovele do incidenta pretvara potencijalne nezgode u podatke na osnovu kojih kompanija može djelovati, smanjujući broj nezgoda i društvene troškove koji ih prate.
- **Upravljački aspekt.** Menadžer operacija koji provjerava radno vrijeme vozača, carinsku dokumentaciju i uslove iz ugovora smanjuje pravni rizik i štiti reputaciju kompanije, što zauzvrat štiti svačije radno mjesto.

3. Šta se mijenja na tržištu rada

Dvije sile preoblikuju rad u transportu i logistici: digitalizacija i dekarbonizacija. One se razlikuju po svojoj prirodi, ali guraju sektor u istom pravcu — ka radnoj snazi kojoj su potrebne nove vještine kako bi obavljala poslove koji, na površini, izgledaju isto kao i ranije.

Digitalizacija

Optimizacija ruta, softver za upravljanje, sistemi za upravljanje flotom, digitalni tahografi, telematika, eCMR alati, kontrolne table za ESG izvještavanje; većina ovih rješenja postojala je prije dvadeset godina u nekom obliku, ali su sada prisutna svuda i sve češće se očekuju. Istraživanje Evropske fondacije za obuku među zaposlenima na Zapadnom Balkanu pokazalo je da je 26% zaposlenih prijavilo nove digitalne tehnologije na svojim radnim mjestima, a 13% je naučilo novi softver potreban za obavljanje posla. Korisni napredak, ali samo 41% zaposlenih učestvovalo je u bilo kojoj obuci kako bi naučili nove vještine povezane sa poslom — znatno ispod prosjeka EU27 od oko 62%.

Dekarbonizacija

Dekarbonizacija znači smanjenje zavisnosti od fosilnih goriva i smanjenje emisija. U logistici to se pretvara u čistija vozila tamo gdje ona odgovaraju ciklusu rada, praksu eko-vožnje za mnogo veći broj dizel vozila koja su još uvijek na putevima, alternativna goriva, bolje utovarivanje, preventivno održavanje i efikasnija skladišna logistika. ACEA podaci pokazuju da više od 6,4 miliona srednjih i teških komercijalnih vozila saobraća evropskim putevima, uz prosječnu starost flote od oko 14 godina — što znači da će način na koji se postojećim vozilima upravlja biti važan još najmanje onoliko koliko i kupovina novih vozila.

Jaz u vještinama

Kombinacija ove dvije sile stvara jasan jaz. CEDEFOP, agencija EU za stručno obrazovanje i obuku, predviđa da bi Evropski zeleni dogovor sam po sebi mogao dovesti do oko 2,5 miliona dodatnih radnih mjesta do 2030. godine, pri čemu se najjači rast očekuje u sektorima sa visokim potencijalom ozelenjavanja. Istovremeno, posebna analiza tržišta rada pokazuje da se ponuda zelenih talenata povećava za samo oko 5,6% godišnje u Evropi, dok je potražnja porasla za 11,6% u istom periodu. Jaz se širi, a ne zatvara.

Zemlje Zapadnog Balkana imaju svoju verziju ove slike. U cijelom regionu nezaposlenost je pala sa 24,4% u 2014. godini na 14,7% u 2023. godini — istorijski niski nivoi — ali emigracija radno sposobnog stanovništva i dalje ubrzava. Bosna i Hercegovina sada ima stopu emigracije oko 33%, uz manje, ali značajne odlive stanovništva u drugim zemljama konzorcijuma.

Neusklađenost vještina i potreba tržišta rada i dalje je snažna: oko 22% zaposlenih u regionalnim istraživanjima ETF-a navodi da su prekvalifikovani za svoj trenutni posao, dok se poslodavci stalno žale na teškoće u pronalaženju radnika sa pravom kombinacijom operativnih i digitalnih vještina.

Logistika je jedan od sektora koji su pogođeni objema stranama ove priče. Nalazi se među tri najvažnija sektora u regionalnim istraživanjima tržišta rada, ali istovremeno gubi radnike prema drugim zemljama i drugim industrijama. Radnici koji ostaju — i oni koji ulaze u sektor kroz stručno obrazovanje i obuku — upravo su publika kojoj je ovaj vodič namijenjen.

DIO II – ESG VJEŠTINE, RAZRAĐENO

ESG vještine, razrađeno

ESG se ponekad predstavlja kao jedna cjelina vještina, što može dovesti u zabludu. U praksi obuhvata najmanje četiri različite grupe kompetencija. Većina radnika u transportu i logistici već ima djelove sve četiri; cilj ovog dijela je da te djelove učini vidljivim i da ukaže na ono što vrijedi ojačati.

4.1 Ekološke vještine

Najdirektnije vidljive ESG vještine u logistici

Ekološke vještine su najdirektnije vidljive ESG vještine u logistici. One obuhvataju ono što radnici mogu uraditi da smanje uticaj operacija na životnu sredinu:

- Eko-vožnja – predviđanje saobraćaja, glatko ubrzavanje i kočenje, korišćenje kočenja motorom i tempomata gdje je to prikladno, izbjegavanje praznog hoda motora, održavanje pravilnog pritiska u gumama.
- Optimizacija ruta – korišćenje aplikacija za planiranje i softvera za rute radi smanjenja praznih kilometara, biranje pravog vozila za teret i rutu, uzimajući u obzir saobraćaj i vremenske uslove.
- Podaci o gorivu i energiji – očitavanje podataka sa kontrolne table, razumijevanje potrošnje goriva na 100 km, prepoznavanje šta je „dobro“ za određeno vozilo i rutu.
- Utovar i istovar – efikasno pakovanje kamiona i prikolica, smanjenje broja vožnji, izbjegavanje oštećenja koja dovode do povrata.
- Otpad i ambalaža – razvrstavanje tokova otpada u skladištima, smanjenje jednokratne ambalaže, rad sa povratnom logistikom za povrate i palete.
- Alternativna goriva i EV – razumijevanje osnova električnih kombija i kamiona, ponašanja pri punjenju, planiranja dometa, vodonika i biogoriva gdje je relevantno.

Zašto je ovo važno u brojkama. Evropski programi eko-vožnje dosljedno prijavljuju uštede goriva od 10% do 20% za obučene vozače, pri čemu se ulaganje u tipičan jednodnevni kurs obično isplati za manje od godinu dana. U cijeloj EU floti od oko 6,4 miliona teških i srednjih komercijalnih vozila, čak i skromna primjena eko-vožnje na nivou voznog parka mogla bi izbjeći milione tona CO₂. Za pojedinačnog vozača ista vještina štiti njegovo radno mjesto kada su poslodavci primorani da svojim klijentima pokažu smanjenje emisija.

ESG vještine, razrađeno

4.2 Društvene vještine

Kako kompanija postupa prema radnicima i zajednicama

Društvene vještine obuhvataju način na koji kompanija postupa prema radnicima i zajednicama u kojima posluje. U transportu i logistici, ovaj stub je bliži operativnoj suštini nego što mnogi ljudi shvataju, jer su bezbjednost, radno vrijeme, umor i pravičan tretman takode komercijalna pitanja – nezgode i fluktuacija zaposlenih su skupi.

- Bezbjednost – poštovanje procedura, korišćenje zaštitne opreme, prijavljivanje situacija koje su zamalo dovele do nezgode i opasnosti.
- Radno vrijeme i odmor – razumijevanje tahografskih pravila, poznavanje razlike između vremena vožnje, radnog vremena i odmora, odbijanje vožnje u stanju umora.
- Zdravlje – prepoznavanje znakova stresa i iscrpljenosti kod sebe i kolega, znanje kome se obratiti za pomoć.
- Inkluzija – rad sa kolegama iz različitih sredina, podrška ženama i nedovoljno zastupljenim grupama u sektoru u kojem i dalje predstavljaju manjinu.
- Uticaj na zajednicu – svijest o buci, bezbjednosti na putevima u stambenim područjima i ponašanju na mjestima isporuke.

Društvena dimenzija je takode mjesto gdje se nalaze najveći reputacioni rizici sektora. Moderno ropstvo, neregularno zapošljavanje vozača podugovarača i nebezbedni uslovi rada sve su vidljiviji klijentima, medijima i regulatornim tijelima. Radnici koji razumiju društvenu stranu ESG-a pomažu svojoj kompaniji da ostane na ispravnoj strani ovih pitanja.

ESG vještine, razrađeno

4.3 Upravljačke vještine

Najmanje privlačan od tri stuba

Upravljanje je najmanje privlačan od tri stuba i najviše potcijenjen. Obuhvata usklađenost, dokumentaciju, etiku i svakodnevnu disciplinu rada po pravilima – što je upravo ono što logističkoj kompaniji treba da bi funkcionisala preko granica i prema klijentima.

- Dokumentacija – tačan CMR, carinske deklaracije, dokumentacija za opasnu robu, potvrde o isporuci.
- Usklađenost – poznavanje pravila koja se primjenjuju na određeni teret, prepoznavanje kada zahtjev kupca ili kolege prelazi granicu.
- Etika – antikorupcija, pravično postupanje sa plaćanjima, bez zaobilaženja bezbjednosti radi poštovanja roka.
- Kvalitet podataka – pravilan unos brojeva iz prvog puta, poznavanje razloga zbog kojeg će neko nizvodno koristiti te podatke.
- Spremnost za reviziju – vođenje evidencija koje eksterni revizor ili veliki klijent može provjeriti u kratkom roku.

Upravljanje je oblast u kojoj pojedinačni radnici najčešće potcjenjuju svoj značaj. Jedan nedostajući carinski dokument ili loše evidentirana isporuka mogu zaustaviti cijelu pošiljku. Obrazac malih propusta u upravljanju je ono što veliki klijenti primijete tokom revizija dobavljača – i ono što na kraju kompaniju košta ugovora.

ESG vještine, razrađeno

4.4 Vještine ESG
izvještavanja

Četvrta grupa vještina proteže se kroz ostale tri.

Četvrta grupa vještina proteže se kroz ostale tri. To je sposobnost evidentiranja, prikupljanja i korišćenja podataka koji dokazuju da kompanija radi ono što tvrdi. U kontekstu CSRD-a ili lanca snabdijevanja, ovo sve više postaje vidljiva strana ESG-a.

- Znanje o tome koje su tačke podataka važne – gorivo po kilometru, CO₂ po pošiljci, incidenti na 100.000 km, sati obuke po zaposlenom, stopa usklađenosti.
- Tačno i dosljedno evidentiranje podataka – i iz telematskih sistema i iz ručnih evidencija.
- Uočavanje nepouzdatih podataka i njihovo prijavljivanje – tahograf kojim je manipulirano, kartica za gorivo koju je koristio pogrešan vozač, otpremnica koja se ne poklapa sa fakturom.
- Komuniciranje ESG učinka – klijentima, revizorima, internom menadžmentu.

Ove vještine izvještavanja sve više se traže u ulogama koje ih tradicionalno nijesu uključivale – vozači koji treba da evidentiraju podatke o gorivu, skladišno osoblje koje treba da registruje tokove otpada, dispečeri koji treba da pripišu emisije konkretnim pošiljkama. Radnici koji nauče da ovaj posao obavljaju tečno postaju mnogo teže zamjenjivi.

DIO III – ESG U SVAKODNEVNOM RADU

SEE-GLSKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS

Ovaj dio prevodi četiri grupe vještina u konkretne radne uloge. Primjeri u nastavku nijesu iscrpni, a mnogi zadaci obuhvataju više od jedne uloge. Cilj je da se čitaocima pruži polazna tačka za pitanje: gdje je ESG u mom poslu danas?

5.1 Vozač

- **E:** eko-vožnja, kontrola brzine, izbjegavanje nepotrebnog praznog hoda motora, planiranje pauza za odmor kako bi se izbjegli prazni kilometri, prijavljivanje anomalija u potrošnji goriva.
- **S:** poštovanje tahografskih pravila, odbijanje vožnje u stanju umora, pažljivo ponašanje u stambenim područjima pri isporuci, pravičan odnos prema kolegama u depoima.
- **G:** pravilno popunjavanje CMR-a i carinske dokumentacije, potpisivanje tačnih otpremnica, istinito prijavljivanje incidenata.

5.2 Skladišni radnik

- **E:** razvrstavanje otpada, gašenje svjetala i opreme, efikasno korišćenje viljuškara, pravilno pakovanje kamiona radi smanjenja izgubljenog prostora.
- **S:** nošenje lične zaštitne opreme, poštovanje bezbjednosnih procedura, podrška kolegama koji su novi u skladištu, prijavljivanje opasnosti.
- **G:** tačni podaci o zaliham, sljedljivost pošiljki, pravilno rukovanje povratima i oštećenom robom.

5.3 Dispečer i planer

- **E:** optimizacija ruta, dodjela vozila u skladu sa teretom, objedinjavanje pošiljki gdje je moguće, praćenje KPI-jeva za gorivo.
- **S:** izrada rasporeda koji poštuju periode odmora vozača, pravična raspodjela zahtjevnih smjena, jasna komunikacija sa vozačima.
- **G:** usklađivanje radnih sati vozača sa zakonskim ograničenjima, vođenje evidencije o promjenama ruta i kašnjenjima, iskrena komunikacija sa klijentima kada pošiljke kasne.

5.4 Administrativno i carinsko osoblje

- **E:** digitalizacija papirnih procesa, podrška prelasku na eCMR, pomoć u izvještavanju o ekološkim KPI-jevima.
- **S:** pravično postupanje sa fakturama podugovarača, dostojanstven odnos prema vozačima i posjetiocima.
- **G:** carinska dokumentacija, uslovi ugovora, arhiva evidencija relevantnih za reviziju, antikorupcijske procedure.

5.5 Menadžeri i treneri

- **E:** ulaganje u obuku iz eko-vožnje, praćenje emisija voznog parka, planiranje obnove vozila.
- **S:** planiranje radne snage koje se ne oslanja na prekovremeni rad, pažnja na različitost i inkluziju, interni kanali za prijavljivanje i eskalaciju problema u vezi sa bezbjednošću i uznemiravanjem.
- **G:** ESG izvještavanje klijentima i revizorima, interne politike, usklađenost sa nacionalnim i EU pravilima.

**ZAŠTO JE OVO VAŽNO
ZA SIGURNOST VAŠEG
RADNOG MJESTA**

SEE-GLSKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS

Postoji duža verzija odgovora na to pitanje – koja obuhvata regulativu, pritisak klijenata, uslove finansiranja i dinamiku lanca snabdijevanja – i postoji kraća verzija koja je korisnija većini čitalaca. Kraća verzija glasi: ESG promjene koje poslodavci cijene, koje klijenti zahtijevaju i koje radnika čine nezamjenljivim. Transport i logistika nijesu sektor koji može odustati.

Za radnike u operativnim poslovima, ESG direktno štiti sigurnost radnog mjesta. Vozač koji tačno evidentira podatke o gorivu, poštuje pravila o odmoru, prijavljuje bezbjednosne rizike i prati principe ekovožnje pomaže svojoj kompaniji da bude usklađena, smanji troškove i prođe revizije klijenata. Takvog vozača je mnogo teže zamijeniti nego onog koji samo premješta teret od tačke A do tačke B.

Za radnike u kancelarijskim poslovima, ESG otvara razvoj karijere. Dispečer koji razumije optimizaciju ruta, KPI-jeve za gorivo i pravila o radnom vremenu vozača ima jasan put ka planiranju, operacijama i funkcijama ESG izvještavanja. Administrativni radnik koji gradi snažne dokumentacione sisteme, upravlja tragovima revizije i podržava izvještavanje o usklađenosti direktno doprinosi sposobnosti kompanije da zadrži svoje najveće klijente.

Za sve, ESG povećava buduću relevantnost. Sektor se neće vraćati unazad. Ciljevi emisija, digitalno izvještavanje, bezbjednosni standardi i zahtjevi transparentnosti lanca snabdijevanja nastaviće da guraju u istom pravcu tokom karijera svih koji čitaju ovaj vodič. Radnici koji sada grade ESG vještine ulažu u sopstvenu zapošljivost u narednih pet do deset godina, ne samo u sljedeću provjeru učinka.

Rizik je stvaran i sa druge strane. Radnicima koji ne ažuriraju svoje vještine može biti teže da se takmiče za uloge na kojima su znanje i očekivanja klijenata ili regulatora napredovali. ESG nije prijetnja iskusnim radnicima; to je okvir koji nagrađuje praktično znanje, dosljedno ponašanje i pouzdan učinak. To su upravo stvari koje iskusni radnici već imaju – pod uslovom da su dokumentovane, prepoznate i povezane sa jezikom koji klijenti sada očekuju.

PRAKTIČAN PRVI KORAK

ESG pismenost se ne gradi na jednom kursu. Gradi se kroz male, dosljedne odluke u načinu na koji se posao obavlja. Najefikasniji pristup je početi usko – jednom ESG temom povezanom sa stvarnom ulogom – i odatle širiti dalje.

Plan za početak tokom 30 dana

- **Sedmica 1.** Izaberite jednu ESG oblast koja je već dio vašeg posla: gorivo, bezbjednosno izvještavanje, dokumentacija, otpad, raspoređivanje. Pročitajte proceduru kompanije koja se odnosi na tu oblast, čak i ako mislite da je već poznajete.
- **Sedmica 2.** Tačno evidentirajte podatke tokom jedne pune sedmice. Budite iskreni prema anomalijama – one su najkorisnije informacije, ne ono što je najneugodnije.
- **Sedmica 3.** Identifikujte jedno konkretno unapređenje: drugačiju vozačku naviku, jasniju evidenciju, kraću rutu, bolji način razvrstavanja otpada. Razgovarajte o tome sa kolegom ili nadređenim.
- **Sedmica 4.** Primjenjujte unapređenje dosljedno i provjerite da li se održava. Ako se održava, podijelite ga sa ostatkom tima. Ako se ne održava, utvrdite zašto prije nego što nastavite dalje.

Četvorosedmična rutina ove vrste vrijednija je od jednodnevne obuke. Ona takođe proizvodi onu vrstu mjerljive promjene ponašanja koju revizori kompanija i klijenti sve češće mogu da provjere.

Lista za samoprocjenu

Koristite ovu listu nakon čitanja vodiča ili završetka povezane obuke. Označite svaku stavku samo kada je možete iskreno objasniti kolegici.

✓ ✗	Mogu objasniti šta ESG znači u transportu i logistici.
✓ ✗	Mogu dati najmanje jedan primjer ekološkog aspekta, jedan primjer društvenog aspekta i jedan primjer upravljačkog aspekta iz sopstvenog posla.
✓ ✗	Razumijem zašto se korišćenje goriva, kilometri, bezbjednosni incidenti i evidencije o obuci računaju kao ESG podaci.
✓ ✗	Znam jednu proceduru povezanu sa ESG-om na svom radnom mjestu koju treba pažljivije da pratim.
✓ ✗	Mogu identifikovati jedno praktično ESG unapređenje koje mogu napraviti u narednom mjesecu.
✓ ✗	Razumijem kako su ESG vještine povezane sa mojom zapošljivošću i karijernim putem.

SEE-GLSKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS**ZELENI TRANSPORT
POBOLJŠAVA MOJE
POSLOVNE
MOGUĆNOSTI****Rječnik****Jednostavne definicije pojmova korišćenih u ovom vodiču**

ESG. Ekološki aspekt, društveni aspekt i upravljački aspekt. Okvir koji se koristi za mjerenje i izvještavanje o tome kako kompanija upravlja svojim uticajem na životnu sredinu, svoje radnike i zajednice, kao i svojim internim kontrolama i etikom.

Zeleni transport. Prevoz robe ili ljudi na načine koji smanjuju štetu po životnu sredinu. Obuhvata čistija vozila, manju potrošnju goriva, bolje rute i niže emisije duž lanca snabdijevanja.

Evropski zeleni dogovor. Strategija EU da Evropa postane klimatski neutralna do 2050. godine. Postavlja ciljeve za smanjenje emisija u transportu, energetici, industriji i poljoprivredi.

Strategija mobilnosti EU. Strategija održive i pametne mobilnosti EU, sa prekretnicama koje uključuju 30 miliona automobila sa nultom emisijom i 80.000 kamiona sa nultom emisijom do 2030. godine, teretni željeznički saobraćaj bez papira do 2030. godine i smanjenje emisija od 90% do 2050. godine.

Taksonomija EU. Sistem klasifikacije koji definiše kriterijume za ekonomske aktivnosti koje se prema pravu EU mogu smatrati ekološki održivim.

CSRD. Direktiva o korporativnom izvještavanju o održivosti. Direktiva EU koja od kompanija iznad definisanih pragova zahtijeva da izvještavaju o ESG učinku prema Evropskim standardima izvještavanja o održivosti (ESRS). Obuhvat i rokovi prilagođeni su paketom pojednostavljenja Omnibus iz 2025. godine.

ESRS. Evropski standardi izvještavanja o održivosti. Tehnički standardi koje kompanije koriste za izvještavanje prema CSRD-u.

Dekarbonizacija. Smanjenje zavisnosti od fosilnih goriva i smanjenje CO₂ i emisija gasova sa efektom staklene bašte. U transportu to obuhvata elektrifikaciju, efikasnost potrošnje goriva, eko-vožnju i planiranje ruta.

Emisije iz opsega 1, 2 i 3. Klasifikacija emisija. Opseg 1 obuhvata direktne emisije iz vozila i objekata u vlasništvu; Opseg 2 obuhvata indirektnu emisiju iz kupljene energije; Opseg 3 obuhvata sve ostale indirektnu emisije u lancu snabdijevanja – obično najveću kategoriju za logističke klijente.

KPI. Ključni indikator učinka. Mjerljiva vrijednost koja se koristi za praćenje učinka. U ESG-u to uključuje gorivo po kilometru, CO₂ po pošiljci, incidente na 100.000 km, sate obuke po zaposlenom i stopu usklađenosti.

EQF. Evropski okvir kvalifikacija. Okvir EU koji omogućava poređenje VET i obrazovnih kvalifikacija među zemljama na zajedničkoj skali od osam nivoa.

eCMR. Elektronska verzija međunarodnog tovarnog lista za drumski transport. Zamjenjuje papirni CMR i jedan je od praktičnih instrumenata iz obaveze EU da do 2030. godine pređe na teretni transport bez papira.

VET. Stručno obrazovanje i obuka. Obrazovni programi koji pripremaju polaznike za konkretna zanimanja, a ne za akademsko studiranje.

SEE-GLSKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS**RESURSI I ALATI**

Kategorija	Resurs	Upotreba	Izvor / link	Napomene	Trošak
SEE-GL	Veb-sajt SEE-GL projekta i potpuna biblioteka resursa, uključujući VET kurikulum, sistem e-učenja i Preporuke za integracionu politiku SEE-GL	Koristiti za primarne reference na rezultate projekta i partnerske kontakte.	https://esg-logistic.eu/resources/	Otvoren pristup	Besplatno
Emisije i gorivo	EcoTransit kalkulator emisija; ODYSSEE-MURE baza podataka o energetske efikasnosti; ACEA statistički izvještaji	Proračun CO ₂ , energetska efikasnost, referentne vrijednosti, statistika voznog parka.	ecotransit.org ; odyssee-mure.eu ; acea.auto	Pouzdana industrijski izvori	Besplatno
Politika EU	EC DG MOVE (Mobilnost); EC DG FISMA (održivo finansiranje); EFRAG (ESRS); Cedefop (vještine/prognoze); ETF (vještine na Zapadnom Balkanu)	Koristiti za primarne reference politika EU i referentne podatke o vještinama/tržištu rada.	transport.ec.europa.eu ; finance.ec.europa.eu ; efrag.org ; cedefop.europa.eu ; etf.europa.eu	Zvanična tijela EU	Besplatno
Interni alati kompanije za početak	Sistemi za upravljanje voznim parkom, preuzimanja tahografa, evidencije bezbjednosnih incidenata, evidencije obuka, carinska dokumentacija, upitnici dobavljača.	Koristiti ih dosljedno i evidentirati podatke na istom mjestu. Prvi korak je rijetko kupovina novog sistema.	Postojeći interni alati	Već u upotrebi – provjeriti sa operativnim timom.	Bez novih troškova

Predložena prva lična aktivnost

Izaberite jednu ESG temu povezanu sa svojim poslom. Naučite proceduru za nju. Tačno evidentirajte podatke tokom mjesec dana. Napravite jedno unapređenje. Razgovarajte o tome sa kolegom. Ponovite sa drugom temom.

Reference

Politika i zakonodavstvo EU

- Evropska komisija – Evropski zeleni dogovor.
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- Evropska komisija – Strategija održive i pametne mobilnosti.
https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/mobility-strategy_en
- Evropska komisija – Korporativno izvještavanje o održivosti (CSRD).
https://finance.ec.europa.eu/financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en
- Evropska komisija – Taksonomija EU za održive aktivnosti.
https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en
- EUR-Lex – Strategija održive i pametne mobilnosti, COM(2020) 789 final.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0789>

CSRD i pojednostavljenje Omnibus (2025)

- Akin Gump – Sažetak: Pojednostavljenje izvještavanja EU o održivosti.
<https://www.akingump.com/en/insights/alerts/summary-simplification-of-eu-sustainability-reporting>
- Crowell & Moring – Reforma izvještavanja EU o održivosti: ključne novine iz Direktive Omnibus I.
<https://www.crowell.com/en/insights/client-alerts/eu-sustainability-reporting-revamp-key-updates-to-the-csrd-and-the-cs3d-from-the-omnibus-i-directive>
- ERM – Ažuriranje propisa EU o održivosti: CSRD i CSDDD.
<https://www.sustainability.com/insights/eu-regulations-update-csrd-and-csddd-close-to-the-finish-line/>
- CSE – ESG izvještavanje EU 2025: šta se mijenja i kako se pripremiti.
<https://cse-net.org/eu-sustainability-reporting-changes-2025/>

Eko-vožnja i efikasnost goriva

- ODYSSEE-MURE – Eko-vožnja i emisije CO₂: inicijative pametne ili moderne vožnje.
<https://www.odyssee-mure.eu/publications/policy-brief/eco-driving-fuel-reduction.html>
- Girtelka Group / Logistics Business – Eko-vožnja u evropskom sektoru kamionskog transporta.
<https://logisticsbusiness.com/transport-distribution/lorries-vans-trailers/eco-driving-in-europes-trucking-sector/>
- Američki institut za istraživanje transporta – Održive vozačke prakse, dio I: Uloga vozača kamiona u održivosti.
<https://truckingresearch.org/sustainable-driving-practices/>

Vještine, zapošljavanje i zelena tranzicija

- Cedefop – Stručno obrazovanje i obuka i zelena tranzicija.
<https://www.cedefop.europa.eu/en/press-releases/green-transition-vocational-education-and-training-can-provide-skills-needed-greening-european-jobs>
- Cedefop – Program: zelene vještine i poslovi (vremenska linija VET politika).
<https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/timeline-vet-policies-europe/search/43323>
- Evropski klimatski pakt – Zelene vještine.
https://climate-pact.europa.eu/priority-topics/green-skills_en
- Evropska fondacija za obuku – Zelene vještine.
<https://www.etf.europa.eu/en/what-we-do/green-skills>
- ETF – Anketa o poslovima i vještinama na Zapadnom Balkanu.
<https://etf.europa.eu/en/news-and-events/news/etf-survey-jobs-skills-western-balkans-highlights-digital-training-gap>
- UNESCO-UNEVOC – Nove zelene kvalifikacije i kompetencije u Evropi.
<https://atlas.unevoc.unesco.org/europe-greening>
- CSE – Jaz u zelenim vještinama u Evropi: kritičan izazov.
<https://cse-net.org/the-green-skills-gap-in-europe-a-critical-challenge-for-sustainability/>
- Lune Climate – Može li ESG pomoći da se popuni jaz u talentima u logistici?
<https://lune.co/blog/can-esg-help-plug-the-logistics-talent-gap>
- Eco-Business – Jaz u ESG vještinama o kojem niko ne govori.
<https://www.eco-business.com/opinion/the-esg-skills-gap-nobodys-talking-about/>

Tržište rada Zapadnog Balkana

- OECD – Pregled ekonomske konvergencije za Zapadni Balkan 2025. (klaster vještina).
https://www.oecd.org/en/publications/economic-convergence-scoreboard-for-the-western-balkans-2025_bc0babf3-en/full-report/skills-cluster_92fcced8.html
- OECD – Pregled konkurentnosti Zapadnog Balkana, dimenzija zapošljavanja.
<https://westernbalkans-competitiveness.oecd.org/dimensions/EMPLOYMENT>
- Svjetska banka – Trendovi tržišta rada na Zapadnom Balkanu.
<https://wiiw.ac.at/western-balkans-labor-market-trends-2020-dlp-5300.pdf>

SEE-GL projekat

- SEE-GL – SEE-GL – Unapređenje vještina i zapošljavanja u zelenoj logistici, veb-sajt projekta.
<https://esg-logistic.eu>
- SEE-GL – O projektu.
<https://esg-logistic.eu/about/>
- SEE-GL – Resursi (VET kurikulum, e-učenje, dokument sa preporukama politika).
<https://esg-logistic.eu/resources/>

SEE-GL
SKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS

ZELENI TRANSPORT POBOLJŠAVA

moje poslovne mogućnosti

SEE-GL Konzorcijum · esg-logistic.eu

PUČKO OTVORENO
UČILIŠTE AMC
Nova Gradiška

PANNONIA
CONSULTING

Co-funded by
the European Union

Sufinansira Evropska unija. Izneseni stavovi i mišljenja pripadaju isključivo autorima i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.